Stockholms universitet

Stockholms universitet

Kursbeskrivning
Europarätt
(7,5 hp)

2025-08-28

Allmänt om kursen

Innehåll och målsättning
Grundkursen i Europarätt (7,5 hp) utgör en obligatorisk kurs inom ramen för juristprogrammet och filosofie kandidatexamen i rättsvetenskap vid Juridiska institutionen. Kursen utgör den enda obligatoriska kursen med särskild inriktning på ämnet europarätt inom ramen för juristprogrammet och filosofie kandidatexamen i rättsvetenskap. Med europarätt avses den Europeiska unionens rättsordning (unionsrätten) och det rättsliga och institutionella ramverk som skapats genom den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR).

Medan all offentlig makt i Sverige utövas i enlighet med EKMR har unionsrätten företräde framför nationell rätt; den griper in i och omdanar den nationella rättsordningen i stora delar. Således är det viktigt att förstå hur dessa internationella åtaganden sätter ramarna för, och får genomslag i, nationell rätt. Inom europarätten intar rättspraxis och allmänna rättsprinciper en central ställning. Vidare kräver en korrekt tillämpning av unionsrätten och Europakonventionen en förtrogenhet med europarättslig metod. Av den anledningen läggs inom ramen för kursen stor vikt vid de generella metodfrågorna. Det betyder att den materiella rätten främst används för att illustrera och tydliggöra tillämpningen av metoderna inbegripet användningen av rättskällorna.

Förväntade studieresultat

Kunskap och förståelse
Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:
- visa kunskap om europarättens vetenskapliga grund, särskilt om klassificeringar och terminologi,

Stockholms universitet

- visa kunskap om europarättens institutionella struktur, normgivningsprocesser, rättskällor och deras effekt i nationell rätt,
- visa kunskap om viss materiell unionsrätt såsom inre marknadsrätt och konkurrensrätt samt om vissa rättigheter som skyddas genom EKMR, och
- visa kunskap om den europarättsliga juridiska metoden.

Färdighet och förmåga
Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:
- visa förmåga att kritiskt granska, värdera och analysera juridisk text – såsom t.ex. lagstiftning, rättsfall och vetenskapliga artiklar – inom Europarättens område,
- visa förmåga att systematiskt, kritiskt och självständigt identifiera och formulera europarättsliga frågeställningar och argument samt göra bedömningar genom tillämpning av relevant juridisk metod,
- inom givna tidsramar individuellt genomföra en analys avseende en unionsrättslig frågeställning samt skriftligen redovisa resultatet, och
- inom givna tidsramar i grupp förbereda seminarieuppgifter och en fallövning rörande EKMR (s.k. case) samt muntligen redovisa sistnämnda övning.

Värderingsförmåga och förhållningssätt
Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:
- visa förmåga att värdera europarättens inverkan på samhällsutvecklingen i Sverige särskilt avseende marknadsintegrationen inom EU samt de grundläggande rättigheternas tydligare genomslag.

Undervisning

Undervisningen ges i form av föreläsningar, seminarier, workshop om rättskällesökning (bestående av fyra videoföreläsningar och en digital övning med möjlighet för självvärdering (Quiz)), samt en fallövning (case).

Kunskap och förståelse
Undervisningen syftar i första hand till att ge studenten grundläggande kunskaper om och förmåga att tillämpa den europarättsliga metoden och använda de relevanta rättskällorna. Studierna är organiserade så att studenten genom att läsa kurslitteraturen, gå på föreläsningar samt ta del av videoföreläsningarna inhämtar grundläggande kunskaper inom valda delar av europarätten för att sedan tillämpa dessa kunskaper vid seminarieövningar.

Seminarierna bygger på arbete i basgrupper. Varje seminariegrupp består av cirka åtta basgrupper. Basgrupper publiceras i Athena. Inför varje seminarium där den generella dispensen inte nyttjas (se nedan under obligatorier) ska studenten förbereda uppgifterna tillsammans med övriga medlemmar i basgruppen. Notera att materialet

Stockholms universitet

till seminarierna är omfattande och att varje student själv ansvarar för att läsa in sig på seminariematerialet inför varje seminarietillfälle.

Syftet med seminarierna är att genom tillämpningsuppgifter fördjupa studentens kunskap om europarättens rättskällor och metod men även inom viss grundläggande materiell rätt.

Närmare bestämt är avsikten med seminarierna att ge studenten ökad kunskap om och förståelse för (i) klassificeringar och terminologi, (ii) europarättens institutionella struktur, normgivningsprocesser, rättskällor samt dess genomslag i svensk rätt, (iii) viss materiell unionsrätt samt vissa rättigheter som skyddas av EKMR, (iv) hur man kan komma till olika slutsatser beroende på val av metod, (v) europarättens inverkan på samhällsutvecklingen i Sverige.

Färdighet och förmåga
Färdigheter och förmågor övas genom Case-seminariet, workshop i rättskällesökning, och genom unionsrättsseminarierna. På Case-seminariet ska varje basgrupp hålla en muntlig presentation inför hela seminariegruppen.

Under seminarierna i unionsrätt ska studenten vara beredd att diskutera och besvara frågor i anslutning till seminarieuppgifterna inför hela seminariegruppen. Frågorna ställs ofta till hela basgruppen, men också individuella frågor kan ställas till varje enskild student. Under seminariet om lagstiftningsprocessen kommer basgruppen att delta i ett förhandlingsspel.

På Case-seminariet och unionsrättsseminarierna får studenten träning i att systematiskt och kritiskt identifiera, formulera och besvara europarättsliga frågeställningar samt göra bedömningar genom tillämpning av relevanta rättskällor och juridisk metod i övrigt. Case-seminariet ger studenten särskild träning i att inom givna tidsramar i grupp förbereda en seminarieuppgift som sedan redovisas genom en muntlig presentation inför den övriga seminariegruppen. Även unionsrättsseminarierna kommer innehålla träning i muntlig presentation.

Värderingsförmåga och förhållningssätt
Genom Case-seminariet och seminarierna i unionsrätt ges träning i förmågan att värdera europarättens inverkan på samhällsutvecklingen i Sverige särskilt avseende marknadsintegrationen inom EU samt de grundläggande rättigheternas genomslag.

Samverkan med det omgivande samhället: Förutom de ordinarie lärarna på kursen undervisar även praktiker med bred erfarenhet, bland annat från EU- och svenska institutioner, domstolar och advokatbyråer.

Stockholms universitet

Närmare om lärandeaktiviteterna

Föreläsningarna
Föreläsningarna består främst av föreläsningar inom unionsrätt. EU-institutionerna behandlas såväl som lagstiftnings- och domstolsprocessen. Särskild vikt fästes vid rättskällorna och deras effekt i ”nationell” svensk rätt. Dessa kunskaper förankras även i föreläsningar om materiell unionsrätt, såsom fri rörlighet av varor och personer. Åtminstone en föreläsning handlar om EKMR:s rättsliga och institutionella ramverk.

Case seminarium
Case-seminariet handlar om rättighetsskyddet i Sverige inom ramen för EKMR. God förståelse för domstolssystemet, domstolsprocessen och effekterna av Europadomstolens avgöranden är av central betydelse. Inom ramen för det europeiska rättighetsskyddet studeras också skyddet för de mänskliga rättigheterna ur metodologisk synvinkel. På Case-seminariet analyseras en praktisk situation som väcker frågor om grundläggande rättigheter. Basgruppen ska förbereda sig inför seminariet där frågorna sedan analyseras och diskuteras inom ramen för ett processpel (Case-seminarium).

Workshopp i rättskällesökning
Workshoppen i rättskällesökning består av fyra videoföreläsningar och en digital övning i rättskällesökning med möjlighet för självvärdering (quiz). Sökningen sker i EU-institutionernas databaser såsom EUR-Lex och EU-domstolens (Curias) databas.

Unionsrättsseminarierna

1) *EU:s institutioner och lagstiftningsprocess*: Seminariet består av ett förhandlingsspel där varje basgrupp ska representera en part i de olika stegen från förslag till en antagen unionsrättslig lagstiftningsakt. Basgruppen ska ha förberett

Stockholms universitet

samtliga uppgifter i seminarieövningen innan seminariet börjar. På seminariet tilldelas gruppen uppgiften att representera en part i ett av de fyra stegen i lagstiftningsprocessen.

2) *EU-rättslig metod*: Seminariet behandlar rättsakter, rättspraxis, och de metoder för tolkning och tillämpning som används inom unionsrätten. Seminarieövningarna bygger på att studenten bekantar sig med hur EU-domstolen använder unionens rättskällor och hur man således själv bör gå tillväga för att tillämpa rättskällorna. På seminariet diskuteras även hur man läser en dom från EU-domstolen, men även unionsrättens normhierarki och dess effekter i nationell rätt.

3) *Fri rörlighet för varor*: Seminariet rör EU-samarbetets ursprungliga kärna. Den fria rörligheten för varor är ett centralt ämnesområde och god förståelse för den inre marknadens politiska bakgrund och materiella innehåll är nödvändig för att förstå unionsrätten och därmed kunna tillämpa den europarättsliga metoden korrekt. Särskilt i denna del bildar kursen utgångspunkt för fördjupade studier av den inre marknaden på de efterföljande obligatoriska kurserna på juristprogrammet.

4) *Konkurrensrätt*: Seminariet rör den andra pelaren i unionens inre marknad, nämligen upprätthållandet av effektiv konkurrens mellan företag inom EU. Unionen har exklusiva befogenheter att reglera åtgärder av företag som stör konkurrensen på en betydande del av den inre marknaden. Regleringen av konkurrens var tidigt en nyckel för att låsa upp nationella marknader och skapa en fungerande inre marknad. Seminariet hålls på engelska.

5) *Grundläggande rättigheter*: Seminariet behandlar EU:s rättighetsstadga och dess effekter i svensk rätt. Även om Rättighetsstadgan i stora delar skyddar samma rättigheter som EKMR fungerar stadgan på ett helt annat sätt då rättigheterna endast får effekt genom materiell unionsrätt och inom ramen för unionsrättens tillämpningsområde. Även relationen mellan unionsrätten och EKMR kommer att diskuteras och analyseras på seminariet.

Till seminarietillfällena förväntas studenten komma väl förberedd, så att en givande diskussion kan genomföras. Inför seminariet ska studenten ha tagit del av relevanta föreläsningar, tittat på den eller de i seminariematerialet angivna videoföreläsning/-ar, noga ha läst allt seminariematerial (angivna rättsfall och artiklar, angivna avsnitt i kurslitteraturen, etc.) och försökt lösa de tillämpningsuppgifter som behandlas vid respektive tillfälle. Studenten ska vidare ha diskuterat seminarieuppgiften inom sin basgrupp. Under seminarietillfället ska varje basgrupp vara beredd att diskutera och presentera enskilda frågor eller deluppgifter inför hela gruppen.

Stockholms universitet

Seminarieundervisningen bygger helt och hållet på studenternas diskussion och analys. Det är därför helt avgörande att studenten kommer noga förberedd till undervisningstillfället. Några ”miniföreläsningar” kommer inte att hållas av lärarna.

Krav för deltagande i undervisningen

Registrering
En student som avser att läsa en kurs ska vara registrerad senast andra kursdagen. Registrering sker genom obligatorisk webbregistrering. Du som är antagen till Juristprogrammet tackar ja till den erbjudna platsen via obligatorisk webbregistrering i Ladok för studenter. Du som är antagen kommer att få/har fått ett e-postmeddelande efter 2:a antagningsbeskedet med hänvisning till hemsidan för nyantagna.

Omregistrering
Omregistrering på kursen görs främst av kursadministratören/amanuensen.

Avregistrering
Studenter som av olika anledningar inte avser att läsa kursen måste avregistrera sig inom tre veckor efter kursstart. Detta görs via ditt studentkonto i Ladok. Detta är av stor vikt då ni på så sätt räknas som förstagångsregistrerade när ni registrerar er nästa gång och därmed är garanterade en plats i gruppundervisningen. Sista datum för tidigt avbrott beräknas från måndagen i den vecka som kursen startar och tre veckor framåt. Sista dag är alltid en söndag.

Obs! Avregistreringar kan få konsekvenser för din rätt att erhålla studiemedel. Kontakta CSN för mer information!

Gruppindelning
För att kunna anmäla dig till en grupp måste du vara registrerad på kursen. De studenter som inte har läst kursen tidigare har förtur till undervisningen och får välja en plats i en grupp först. Tiden för registrering anges på kurshemsidan. För omregistrerade finns det möjlighet att delta i gruppundervisningen endast i mån av plats samt efter principen "först till kvarn”.

Studieanvisningar

Kurslitteratur:
- Bernitz/Kjellgren, Europarättens grunder, 7:e upplagan, 2022 (huvudbok).
- Andersson/Bakardjieva Engelbrekt/Bernitz/Granmar/Lundqvist/Paju, Kritiskt tänkande inom Europarätten, 2018

Kompendier:
- Seminariekompendium i Europarätt, senaste upplagan. Kompendiet måste vara försett med Juridicums originallogotyp.

Stockholms universitet

- Lagtextkompendium, senaste upplagan. Kompendiet måste vara försett med Juridicums originallogotyp.

Kompendierna kommer att finnas tillgängliga i PDF format i Athena i samband med kursstart.

Rekommenderad litteratur:
- Hettne/Otken Eriksson (red), EU-rättslig metod: teori och genomslag i svensk rättstillämpning, 2a uppl. 2011.

Övrigt material
Det material som föreläsare använder, såsom Power-Point bilder, kommer att finnas tillgängligt på kursens hemsida. Observera dock att inte alla föreläsare använder sådana audiovisuella hjälpmedel.

Obligatorier

- Obligatorisk och aktiv närvaro vid 80% av seminarierna inkl. workshopen om rättskällesökning. Med närvaro avses att studenten deltar i seminariet för den grupp i vilken hens basgrupp ingår. Närvaro på ett annat seminarium än det seminarium som schemalagts för basgruppen är ej tillräckligt för att uppfylla närvarokravet om inte gruppbyte eller dispens har medgivits i förväg. Med aktiv närvaro avses att studenten har förberett seminarieuppgifterna i förväg och är beredd att delta i diskussionerna på seminarierna. Som närvaro vid workshopen räknas godkänd quiz/digital övning i rättskällesökning.
    - Generell dispens gäller från högst två av seminarierna i unionsrätt eller från ett seminarium i unionsrätt och workshopen i rättskällesökning. Generell dispens gäller ej från Case-seminariet.
    - Om närvarokravet ej uppfyllts får studenten omregistrera sig på kursen och fullgöra de obligatorier som ej har fullgjorts under den termin som studenten ånyo har registrerat sig på.
- Muntlig redovisning på Case-seminariet. Dispens från muntlig presentation kan beviljas av examinator vid laga förfall. Då ska en motsvarande skriftlig uppgift lämnas in inom en vecka.
- Ett resultat som motsvarar minst kraven för godkänt resultat på en skriftlig tentamen (tentan). Om resultatet ej motsvarar dessa krav på ordinarie tenta ges ett till tillfälle att tentera kursen (omtenta). Därefter måste studenten omregistrera sig på kursen.

Närmare om tentan

Tentans struktur
Tentan består av två eller fler frågor. Frågorna är inriktade på rättskällor, normgivningsprocesser, och metod men kan ha olika karaktär. De kan t.ex. bestå i en kortare rättsfallsanalys (av ett fall som inte studerats under kursen men som tar upp

Stockholms universitet

frågor som behandlats under kursens gång), öppna frågor om olika begrepp eller vetenskaplig grund, givna problem i fiktiva scenarier som ska lösas på ett adekvat sätt, eller essäfrågor där studenten skall analysera en aktuell företeelse i ljuset av relevanta källor, etc.

Tillträde till examination
För tillträde till tentan krävs att studenten är registrerad på kursen.

Anmälan till tentamen
Tentamensanmälan ska göras senast tio arbetsdagar före dag för tentamen. Anmälan till tentamen förutsätter registrering på kursen. Studenter som inte anmält sig kan inte beredas plats på tentamen. Alla studenter har rätt att istället för ordinarie betyg få betyg enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan. Student som önskar betyg enligt denna skala måste dock anmäla detta till kursasministratören/amanuensen minst fem arbetsdagar före den skriftliga tentamen. Finns behov av extra åtgärder i samband med tentamen på grund av funktionsnedsättning ska detta anmälas till kursadministratören/amanuensen (se nedan under Funktionsnedsättning).

Handlingar som ska medtas vid tentamen (för det fall salstenta tillhandahålls)
Till tentamen ska vanligtvis godkänd legitimation medtas. Som godkänd legitimation räknas körkort, pass och id-kort med aktuell giltighetstid. Som godkänd legitimation räknas även högst tre månader gammal polisanmälan som anger att tentandens id-handling är stulen eller förlorad. Även utländska identitetshandlingar godtas, företrädesvis pass och id-kort.

Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler
Vid tentamen vanligtvis tillämpas examinationsalternativ 3. Förekomsten av otillåtna hjälpmedel, såsom gamla tentor och gamla tentasvar, samt brott mot ordningsreglerna kan föranleda en anmälan till universitetets disciplinnämnd. Disciplinnämnden, som leds av rektor, kan besluta om varning eller avstängning från studierna.

Inlämning av tentamen
- Tentamen är digital och skrivs online genom Stockholms universitets examinationsplattform. Tentander loggar in med sitt personnummer och en engångs kod som publiceras på Athena tentadagen.
- Observera att samtliga studenter omedelbart ska sluta skriva och lämna in tentamen när tentatiden är slut. Det innebär att tentanderna då saknar rätt att avsluta en mening m.m.
- Välj aktivt om ni ska lämna in tentasvaren eller lämna in blankt.

Betyg

På den skriftliga tentamen kan följande betyg erhållas: AB (Med beröm godkänd), BA (Icke utan beröm godkänd), B (Godkänd), U (Underkänd). För betygskriterier, se nedan under Betygskriterier. Ang. den målrelaterade sjugradiga betygsskalan, se nedan under Betygskriterier enligt den sjugradiga betygsskalan.

Stockholms universitet

Betygskriterier
Tentan är det enda betygsgrundande examinationsmomentet på kurs

AB (Med beröm godkänd)
- Studenten har genom tentan visat utmärkt till åtminstone mycket god kunskap och förståelse inom åtminstone tre av de fyra områden som har definierats i kursens lärandemål;
- har på tentan visat åtminstone mycket god värderingsförmåga i enlighet med kraven i lärandemålen;
- har genom seminarier visat de färdigheter och förmågor som definierats i lärandemålen.

BA (Icke utan beröm godkänd)
- Studenten har genom tentan visat mycket god till åtminstone god kunskap och förståelse inom åtminstone tre av de fyra områden som har definierats i kursens lärandemål;
- har på tentan visat åtminstone god värderingsförmåga i enlighet med kraven i lärandemålen;
- har genom seminarier visat de färdigheter och förmågor som definierats i lärandemålen.

B (Godkänd)
- Studenten har genom tentan visat god till åtminstone godtagbar kunskap och förståelse inom åtminstone tre av de fyra områden som har definierats i kursens lärandemål;
- har på tentan visat åtminstone godtagbar värderingsförmåga i enlighet med kraven i lärandemålen;
- har genom seminarier visat de färdigheter och förmågor som definierats i lärandemålen.

U (Underkänd)
- Ett eller flera tillkortakommande finns som innebär att studenten inte når upp till de krav som anges för betyget B.

Betygskriterier enligt den sjugradiga betygsskalan
Alla registrerade studenter har rätt att istället för ordinarie betyg få betyg på tentan enligt den sjugradiga betygsskalan (A-F). Student som önskar betyg enligt denna skala måste dock anmäla detta till kursadministratören/amanuensen minst fem arbetsdagar före den dag då tentan äger rum.

A (Utmärkt)
- Studenten har genom tentan visat utmärkt kunskap och förståelse inom åtminstone tre av de fyra områden som har definierats i kursens lärandemål;

Stockholms universitet

- har på tentan visat utmärkt värderingsförmåga i enlighet med kraven i lärandemålen;

- har genom seminarier visat de färdigheter och förmågor som definierats i lärandemålen.

B (Mycket bra)
- Studenten har genom tentan visat mycket god kunskap och förståelse inom åtminstone tre av de fyra områden som har definierats i kursens lärandemål;
- har på tentan visat mycket god värderingsförmåga i enlighet med kraven i lärandemålen;
- har genom seminarier visat de färdigheter och förmågor som definierats i lärandemålen.

C (Bra)
- Studenten har genom tentan visat god kunskap och förståelse inom åtminstone tre av de fyra områden som har definierats i kursens lärandemål;
- har på tentan visat god värderingsförmåga i enlighet med kraven i lärandemålen;
- har genom seminarier visat de färdigheter och förmågor som definierats i lärandemålen.

D (Tillfredsställande)
- Studenten har genom tentan visat tillfredsställande kunskap och förståelse inom åtminstone tre av de fyra områden som har definierats i kursens lärandemål;
- har på tentan visat tillfredställande värderingsförmåga i enlighet med kraven i lärandemålen;
- har genom seminarier visat de färdigheter och förmågor som definierats i lärandemålen.

E (Tillräckligt)
- Studenten har genom tentan visat tillräcklig kunskap och förståelse inom åtminstone tre av de fyra områden som har definierats i kursens lärandemål;
- har på tentan visat tillräcklig värderingsförmåga i enlighet med kraven i lärandemålen;
- har genom seminarier visat de färdigheter och förmågor som definierats i lärandemålen.

Fx (Otillräckligt)
- Mindre brister föreligger innebärande att studenten inte uppnår samtliga de krav som anges för betyget E.

F (Helt otillräckligt)
- Större brister föreligger innebärande att studenten inte uppnår samtliga de krav som anges för betyget E.

Stockholms universitet

Begäran om omprövning:
Begäran om omprövning lämnas på särskild blankett till kursadministratören/amanuensen. Begäran ska vara noga motiverad och en kopia på tentamen måste bifogas.

Funktionsnedsättning

Allmänt
Stockholms universitet erbjuder olika pedagogiska stödformer för personer med varaktiga funktionsnedsättningar. Stödet som erbjuds beror på den enskildes situation och är till för att underlätta studierna. Målet är att alla studenter ska ha en möjlighet att studera på lika villkor.

För att ta del av stödet som erbjuds måste du göra en ansökan. Detta gör du genom att logga in i systemet Nais via länk på studentavdelningens hemsida och fylla i webbformuläret. För att fullfölja ansökan måste du bifoga ett intyg som bekräftar en varaktig funktionsnedsättning. Du hittar hemsidan via Stockholms universitet > Utbildning > Studera med funktionsnedsättning > Ansök om stöd och anpassningar.

När ansökan är mottagen kontaktas du av studentavdelningen för att boka ett personligt möte.

Du som har beviljats stöd ska sedan ta kontakt med din institutions kontaktperson och lämna in det intyg som studentavdelningen utfärdat. Kontaktperson vid Juridiska institutionen är studierektor Viktoria Pettersson, tfn: 08-16 13 04 eller e-post: viktoria.pettersson@juridicum.su.se.

Examination
Observera att du **senast 3 veckor** före varje examinationstillfälle måste meddela kursadministratör/amanuens att examination med stöd ska genomföras så att eventuella extra åtgärder kan vidtas. Om anmälan inkommer senare kan institutionen inte garantera att examinationen kan genomföras såsom önskas. Observera också att tentamensanmälan måste ske på sedvanligt sätt senast tre arbetsdagar före tentamen. Notera också att för stödåtgärder som löper över hel kurs (t.ex. anteckningshjälp) eller mer ingripande åtgärder (t.ex. dela upp tentamen) måste du i god tid men **senast** vid kursstart kontakta aktuell kursadministratör/amanuens och meddela att du önskar dessa stödåtgärder.

Studentinflytande och kursutveckling

Samtliga studenter uppmanas att fylla i en elektronisk blankett för kursutvärdering i slutet av kursen. Kursutvärderingen har stor betydelse för kvalitetssäkring av kursens innehåll och pedagogiska upplägg. Kursen förändras och utvecklas kontinuerligt, och de synpunkter och idéer som framförs i kursutvärderingen övervägs alltid noga.